Kwaliteitskaart Lezen met begrip en begrijpend lezen

Tweedejaars nieuwkomers in het regulier onderwijs - groep 4 t/m 8

Opties	Actie	Achtergrondinformatie	Materialen
Optie 1a Leerling heeft een leeftijdsadequaat niveau. • Technisch lezen > AVI M5 (thuistaal en/of Nederlands) • Grote kennis in thuistaal en/of Nederlands • Beheerst DAT, leert geleidelijk CAT • Woordenschat Nederlands < leeftijdsgenoten • Beheerst alle LOWAN-streefdoelen	**Doet mee met de groep.** • Versterk het aanbod vóór, tijdens of na de les. • Pas altijd taalsteun* toe en zet de thuistaal in, bijv. de tekst (deels) laten vertalen. • Beperkte woordenschat is minder begrip: geef moeilijke woorden extra aandacht in de pre-teaching. • Zorg voor herhaling en coöperatieve werkvormen. • Leer de leerling zelf woorden opzoeken (woordenboek, vertaalapp, Google Afbeeldingen).	• LOWAN-lijst onderwijsbehoeften nieuwkomers groep 1-8, met suggesties voor taalsteun • Kwaliteitskaart Taalsteun (Anne van Buul, Hogeschool de Kempel)	• Reguliere stof • Lezen met de pen-Estafette (werken in teksten) • Junior Einstein teksten (verschillende niveaus) • EDI-aantekeningen van het digibord, uitgeprint als steun en voor pre-teaching
Optie 1b Leerling heeft een leeftijdsadequaat niveau. • Als optie 1a, maar met hiaten in LOWAN-streefdoelen die niet meer in de reguliere stof terugkomen	**Werkt aan eigen doelen én doet mee met de groep.** • Werk aan de hiaten met doelen uit de LOWAN-leerlijnen. • Verder idem optie 1a.	Idem optie 1a	• Reguliere stof • Beter Bijleren Begrijpend lezen (korte teksten, heldere vragen)
Optie 2 Leerling is niet op leeftijdsadequaat niveau. • Kan niet lezen in thuistaal; technisch leesniveau Nederlands < AVI E4 • Beheerst DAT, leert gaandeweg CAT • Kennis in thuistaal onduidelijk: schat die in op basis van interesse, motivatie en thuisomgeving • Woordenschat Nederlands < leeftijdsgenoten • Hiaten in de LOWAN-leerlijnen die niet meer in de reguliere stof terugkomen	**Werkt aan eigen doelen én doet mee met de groep, met versterkt aanbod*.** • Werk aan de hiaten met doelen uit de LOWAN-leerlijnen. • Pas bij elke tekst taalsteun* toe, met pre-teaching, ondersteuning tijdens de les en herhaling. • Zet hoog in. Denk niet te snel dat iets te moeilijk is; geef dan meer taalsteun. • Veel kennis is nieuw: geef wekelijks taalsteun in een kleine groep. • Werk langer aan één onderwerp met nieuwe teksten, boeken en filmpjes. Zo beklijft kennis beter. • Begeleid samenwerking actief: leg uit hoe je samenwerkt, verdeel de taken en zorg voor succeservaringen.	Idem optie 1a	• Reguliere stof • Materialen met veel visuele ondersteuning, bijv. Zoeklicht informatief, Kijkdoos boeken, Junior informatieboeken, Makkelijk en leuk • Rijke teksten, interactieve praatplaten, educatieve filmpjes (School-tv) • Vraag de bibliotheek naar passende boeken

Optie gekozen? Op de achterzijde lees je hoe je de les voorbereidt en taalsteun geeft.

Versie oktober 2026

** Zie voor uitleg over versterkt aanbod en taalsteun 'Onderwijs aan tweedejaars nieuwkomers in swv IJssel Berkel'.*

De les: voorbereiding en uitvoering (geldt voor alle opties van pagina 1)		
Voorbereiding van de les	**Lesdoel** • Kies één doel: kennisontwikkeling of een leesstrategie oefenen. • Is het doel passend? Wat heeft de nieuwkomer nodig? **Voorwaarden** • Technisch lezen lukt nog niet? Lees voor of laat voorlezen. • Tekst pittig maar haalbaar? Pre-teaching en taalsteun tijdens en na de les. • Tekst te lastig? Kies een eenvoudiger tekst met hetzelfde doel (bijv. A-tekst in plaats van B-tekst). • Taalvaardigheid onvoldoende? Besteed er vooraf aandacht aan of kies een passende tekst.	**Woorden (pre-teaching)** • Kies 15 sleutelwoorden: zelfstandige naamwoorden, werkwoorden, functiewoorden en uitdrukkingen. • Vertaal in de thuistaal, leg kort uit of onderwijs robuust (aanbieden, bespreken, herhalen). • Bied de woorden aan vóór, tijdens én na de les. • Herhaal in verschillende contexten: opdracht, samenwerking, tekst, filmpje, spelletje.
Voorafgaand én tijdens de les	**Thuistaal:** zet die in via vertaalapp, taalmaatje of volwassene (ouder, assistent, leerkracht). **Taalsteun op leerlingniveau** — de leerling: • leest of bespreekt de tekst in de thuistaal (thuis of met een medeleerling); • zoekt moeilijke woorden op (vertaalapp, Google Afbeeldingen, opzoekboek, praatplaat); • bekijkt een (extra) filmpje, zo mogelijk met ondertiteling in de thuistaal (klasfilmpje, instructiefilmpje, Beeldbank, School-tv). **Plan taalsteunmomenten op je rooster: vóór, tijdens en na de les**.	**Taalsteun op leerkrachtniveau** — de leerkracht: • bespreekt tekst en moeilijke woorden; • leest de tekst voor, de leerling leest mee; • gebruikt de tekst ook bij technisch lezen; • laat een verduidelijkend filmpje zien met kijkopdracht; • tekent woorden en verbanden op groot papier (zie taalsteun 6.2). *Tijdens de les:* • tekent op het bord, onderstreept woorden, gebruikt diagrammen of tabellen; • herhaalt moeilijke woorden in betekenisvolle contexten. Meer voorbeelden: Kwaliteitskaart Taalsteun - Anne van Buul
Aandachtspunten	**Actie**	
Lezen met begrip	Bepaal per les je doel: kennis (woordenschat) ontwikkelen, leesplezier vergroten of leesstrategieën aanleren. Zie 'Onderwijs aan tweedejaars nieuwkomers in swv IJssel Berkel'.	
Toetsing	**Methode-afhankelijk** Geeft het meeste inzicht in de leerbaarheid. Na pre-teaching, herhaling en bespreking van de tekst laten de verwerkingsvragen zien wat de leerling begrijpt en wat is beklijfd. **Methode-onafhankelijk** Toets adaptief. Laat zien waar de leerling staat ten opzichte van een normgroep en hoe hij of zij groeit. NB: de uitslag hangt sterk af van toevallige (Nederlandse) voorkennis. Zonder kennis van de woorden lukt begrip niet.	
Zorgen over de ontwikkeling	**Leerling komt niet tot begrip** Analyseer waar het probleem zit: • **Technisch leesniveau?** Lees de tekst voor en laat de leerling meelezen. Lukt het dan? • **Woordenschat?** Bied de woorden vooraf aan, bespreek de tekst voor en zet de thuistaal in. Gaat het dan beter?	